

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

תורה – ויקרא פרק יב'

(ו) וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמֶּקֶר דְּמִיָּה זֹאת תְּנִיחָה הַיְלֻדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה: (ז) וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמֶּקֶר דְּמִיָּה זֹאת תְּנִיחָה הַיְלֻדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה: (ח) וַיִּקְרַבְנִיחָה קֶדֶם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְבְּרֵי מִסּוּאָבֶת דְּמָהָא דְּאֹרִיחָא דְּהַיְלֻדָּתָא לְדוּכְרָא אוֹ לְנִקְבָּתָא:

(ח) וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דִּי שָׁה וְלִקְחָה שְׁתֵּי תַרְיָם אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחֻטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַפְּהֵן וְטָהַרָה: (ט) וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דִּי שָׁה וְלִקְחָה שְׁתֵּי תַרְיָם אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחֻטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַפְּהֵן וְטָהַרָה: (י) וְאִם לֹא תִשְׁפַח יָדָהּ כְּמִשַׁת אֲמָרָא וְתִסַּב תַּרְיָן שְׁפָנִינִין אוֹ תַרְיָן בְּנֵי יוֹנָה חַד לְעֵלְתָא וְחַד לְחֻטָּאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ פְּהֵנָא וְתִדְבְּרֵי:

יג (א) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: (ב) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר: (ג) וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אֶהֱרֹן לְמִימְרָ:

(ב) אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סַפְחַת אוֹ בַהֲרַת אוֹ יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרְעַת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַפְּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: (ג) אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סַפְחַת אוֹ בַהֲרַת אוֹ יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרְעַת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַפְּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: (ד) אָנֹשׁ אָרִי יִהְיֶה בְּמִשְׁחָ בְּסַרְיָה עֲמָקָא אוֹ עֲדִיָּא אוֹ בַהֲרָא וַיִּהְיֶה בְּמִשְׁחָ בְּסַרְיָה לְמַכְתֵּשׁ סָגִירוֹ וַיִּתְתִּי לְזֹת אֶהֱרֹן פְּהֵנָא אוֹ לְזֹת חַד מִבְּנֵי פְּהֵנָא:

רש"י

חטאת קודם לעולה כך שנינו בזבחים צפ' כל התדיר (זבחים פט):
(ב) שאת או ספחת וגו' – (נגעים פ"א) שמות נגעים הם ולבנות זו מזו: בהרת – חצרבורות טיח"ר זלע"ז וכן (איוז לז) זהיר הוא בשחקים: אל אהרן וגו' – גזירת הכתוב הוא שאין טומאת נגעים וטהרתו אלא ע"פ כהן (ת"כ):

(ז) והקריבו – (זבחים יג. סנהדרין פג) ללמדך שאין מעכבה לכוול בקדשים אלא אחד מהם ואי זה הוא זה חטאת שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה מי שהוא צא לכפר בו הטהרה תלויה: וטהרה – מכלל שעד כאן קרויה טומאה:
(ח) אחד לעולה ואחד לחטאת – לא הקדימה הכתוב אלא למקראה אבל להקריבה

נביא – מלכים ב' פרק ה' ד'–ז'

(ד) וַיָּבֵא וַיִּגְדֵּל לְאֲדָנָיו לֵאמֹר פָּזֹאת וְכֹזֹאת דְּבַרְהָ הַנִּעְרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: (ה) וְאֵתָא וְחֹוֵי לְרַבּוּנִיָּה לְמִימְרָ כְּדִין וְכְדִין מַלְלַת עוֹלַמְתָּא דִּי מֵאֶרְעָא דִּישְׂרָאֵל:
(ה) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֲרָם לֵךְ בֵּא וְאֶשְׁלַחָה סֶפֶד אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּפְרֵי כֶסֶף וְשִׁשִּׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפּוֹת בְּגָדִים: (ו) וְאֵמַר מַלְכָּא דֵאֲרָם אֵיתָא אֲזִיל וְאֶשְׁדַּר אֲגַרְתָּא לֹת מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל וְאֲזִל וְנָסִיב בִּידֵיהּ עֶסֶר כִּכְרִין דְּכֶסֶף וְשִׁתָּא אֲלָפִין דִּינִרְיָן דִּרְהַב וְעֶסֶרָא אֲצִטְלוֹן דְּלְבוּשָׂא:

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

(ו) וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלַיְךָ הַנֶּה שְׁלַחְתִּי אֵלַיְךָ אֶת נַעֲמָן עַבְדִּי וְאַסְפְּתוּ מִצְרַעְתּוֹ: (ו) וְאִתִּי אֲגִרְתָּא לְמַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל לְמִימְרָא וְכֹן כְּתִיב בֵּה וְכַעַן כְּמִימְרֵי אֲגִרְתָּא הָרָא לֹתֵךְ הָא שְׁדִרִית לֶךְ יִת נַעֲמָן עַבְדִּי וְתִסְיַנְיָה מִסְגִּירוֹתֶיהָ:

(ז) וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית וּלְהַחַיּוֹת כִּי זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ מִצְרַעְתּוֹ כִּי אֵךְ דָּעוּ נָא וְרָאוּ כִּי מִתְאַנֶּה הוּא לִי: (ח) וְהוּהוּ כִּד קְרָא מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל יִת אֲגִרְתָּא וְבוֹעַ יִת לְבוֹשׁוֹהֵי וְאִמְרָא הַצְרוּךְ אִית בֵּי מִן קֶדָם יִי לְמַקְטֵל וְלֹאחָאָה אַרְי דִּין שְׁלַח לִי לְאַסָּהָ גַבְרָא מִסְגִּירוֹתֶיהָ אַרְי בְּרַם דְּעוּ כַעַן וְחֹזוּ אַרְי תּוֹסְקָפָא דִּין בְּעִי לְאַתְגְּרָאָה בֵּי:

רָשׁ"י

(ד) ויבא – נעמן. ויגד ללדוניו – מלך ארם:
 (ה) ויקח בידו – מנחה לנביא. ושפת אלפים זהב – זהובים:
 (ו) לאמר ועתה כבוא הספר הזה וגו' – הספר אמר לו, ועתה כבוא הספר הזה וגו'.
 ואספתו מזרעתו – 'אסיפה' במזרע היא
 לשון רפואתו, כי זהו הרפואתו הוא נאסף אל תוך בני אדם, ובחליו הכל בדלן הימנו:
 (ז) האלהים אני – ה"א נקוד פת"ח, ללמד שהוא כלשון תמיהה. מתאנה – מבקש תואנה להתגרות בו. מתאנה – לשון עלילות דברים (דברים כז יד):

כתובים – משלי פרק ב' ד'–ז'

(ד) וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים: (ד) וּבִידִיעַתָּא קִיטוֹנֵי מִתְמַלִּין כָּל מִזְלָא יִקְרָא וּבִסִּימָא:
 (ה) גִּבֹר חֶכֶם בְּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאֹמֵץ כַּחַ: (ה) טב גבר חכימא מן עשינא וגברא דידיעתא מן הוא דודיו בחיליה:
 (ו) כִּי בְתַחְבְּלוֹת תַּעֲשֶׂה לֶךְ מִלְחָמָה וְתִשׁוּעָה בְּרַב יוֹעֵץ: (ו) מְטוּל בְּמִדְבַרנֹתָא תַעֲבַד לֶךְ קִרְבָּא וּפּוֹרְקָנָא בְּסוּגְעָא דְמַלְכָּנָא:
 (ז) רָאמוֹת לְאֹיִל חֲכָמוֹת בְּשַׁעַר לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ: (ז) מִתְרַעַם שְׂטִיָא בְּחֲכִמְתָּא וּבִתְרַעֵי לֹא פִתַח פּוֹמִיָּה:

רָשׁ"י

(ה) גבר חכם בעוז – איש חכם הוא תמיד בעוז:
 (ז) ראמות לאויל חכמות – מין אבן יקרה שאינה מזויה כמה דתימא ראמות וגביש
 (ח) איוב כח) כלומר כל חכמה דומה לכסיל כאבן יקרה וכמרגליות לקנות לומר איך אעסוק בחכמה מהי תעלה בידי אצל החכם שו"ה היום מעט ולמחר מעט:

משנה – עירובין פרק ג'

(א) בְּכָל מְעַרְבֵין וּמִשְׁתַּתְּפִים, חוץ מן המים ומן המלח. והכל נקח בכסף מעשר, חוץ מן המים ומן המלח. הנודר מן המזון, מתר במים ובמלח. מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה. סומכוס אומר, בחליו. ולפיהן בבית

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

הַפָּרֶס. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אֶפְלוּ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, מִפְּנֵי שְׂיָכוּל לֵילֵךְ לַחוּץ
וְלֶאֱכֹל:

זה קבר, מותר לכהן ליהנות ממנו כשהוא מנפח והולך ורואה שאינו נוגע בעצם כשעורה, ומשום הכי מותר ליתן עירובו עם שהרי יכול להכנס במקום שנתן עם עירובו והוא הוא ועירובו במקום אחד: לחוץ – לעשות מחיצה בינו לקבר, שלא יראה, כגון שיכנס עם בשידה תיבה ומגדל, אלמלא חזי ליה. ופלוגתא דר' יהודה ורבנן מוקמינן בגמרא דאפילו בישראל פליגי רבנן עליה דרבי יהודה ואמרי לאין מניחין עירובי תחומין בבית הקברות, ולא נקט כהן אלא להודיע כוחו דרבי יהודה דאפילו בכהן שרי. ובהא קמפלגי, דר' יהודה סבר אף על גב דאסור ליהנות ולהשתמש בבית הקברות מותר להניח עם עירוב דאין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מלוא ומלוא לאו ליהנות ניתנו, ואע"פ שמשתמר עם העירוב אחר קנייתו דהא בין השמשות קונה וכבר נעשית המלוא והוא משתמר עם כל השבת, קסבר ר' יהודה אין אדם מקפיד על עירובו אם אצל או נגבד לאחר שקנה ורבנן סברי אדם מקפיד על עירובו לאחר שקנה ורואה שלא יגבד הלכך כשהעירוב משתמר בבית הקברות כל השבת לאחר שקנה בין השמשות ונגמרה מלואו נמצא משתמש באיסורי הנאה, שהקברות אסורים בהנאה, ולפיכך לא יניח עירוב בבית הקברות. והלכה כחכמים:

(ב) מְעַרְבִין בְּדַמְאֵי, וּבְמַעֲשֵׂי דְאִשּׁוּן שְׁנַטְלָה תְּרוּמָתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂי שְׁנֵי וְהַקְּדֵשׁ שְׁנַפְדוּ, וְהַבְּהֵנִים בַּחֲלָה (וּבַתְּרוּמָה). אֲבָל לֹא בְּטָבָל, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי דְאִשּׁוּן שְׁלֹא נְטָלָה תְּרוּמָתוֹ, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂי שְׁנֵי וְהַקְּדֵשׁ שְׁלֹא נְפָדוּ. הַשּׁוֹלֵחַ עֲרוּבוֹ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן, אוֹ בְּיַד מִי שְׂאִינוֹ מוֹדֵה בְּעֲרוּב, אֵינוֹ עֲרוּב. וְאִם אָמַר לְאַחַר לְקַבְּלוֹ מִמֶּנּוּ, הֲרִי זֶה עֲרוּב:

שבת פרק מפנין: השולח את ערובו ביד חרש כו' – להוליכו לסוף אלפים אמה. ודוקא בעירובי תחומין אינו עירוב אם שלחו ביד קטן. אבל בעירובי חרות קיימא לן קטן גובה את העירוב: ביד מי שאינו מודה

רע"ב – (א) בכל מערבין. עירובי תחומין – דאילו עירובי חרות אין מערבין אלא בפת. והאי בכל דתגן במתניתין, לאו דוקא, כדלמרינן בגמרא אין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חוץ, דהא הכא תגן נינהו כמו מים ומלח: ומשתתפים – שתופי מבואות: והכל נקח בכסף מעשר – כדכתיב (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך: חוץ מן המים ומן המלח – ללא פרי מפרי הוא: הנודר מן המזון – לא לאמר יאסר עלי מזון דאין נקרא מזון אלא חמשת המינין דזייני וסעדי, אלא כגון דאמר כל הזן עלי קונס וכל מילי זייני ומשביעים לפי שעה חוץ מן המים והמלח: מערבין לנזיר ביון – דאע"ג דלא חזי לדידיה חזי לאתריני: ולישראל בתרומה – דהא חזי לכהנים: סומכוס אומר בחולין – דמידי דחזי ליה בעיני, וביין לנזיר לא פליג סומכוס מפני שאפשר שישראל הנזיר על נדרו ויהיה היין מותר לו באותה שבת, אבל תרומה אי אפשר שתהיה ראויה לישראל שאפילו ישאל המפריש התרומה עליה והרי היא כאילו לא הורמה הרי היא חוזרת לטבילה ואסור לאכול ממנה עד שיחזור ויפריש תרומה אחרת ואין מפרישין תרומה בשבת אפילו בין השמשות הלכך לא חזי ליה. ואין הלכה כסומכוס: ולכהן בבית הפרס – סתמא היא ולאו סומכוס קאמר לה. בית הפרס, שדה שנחרש

רע"ב – (ב) מערבין בדמאי – בככר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה תרומת מער של דמאי: ובמעשר ראשון וכו' אבל לא בטבל וכו' – כולן מפורשין במסכת

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

שהפסול נותנו זיד הכשר, אף על פי שאינו רואה כשהכשר מולוכו, לחזקה שליה עושה שליחותו:

בערוז – כגון כותי או כדוקי: ואם אמר לאחר – כשר, לקבלו מן הפסול ויוליכנו הכשר לסוף אלפים אמה: הרי זה עירוב – ובלבד שיהא הוא עומד ורואה בשעה

(א) נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים, אין ערובו ערוב. למטה מעשרה טפחים, ערובו ערוב. נתנו בבור, אפלו עמוק מאה אמה, ערובו ערוב. נתנו בראש הקנה או בראש הקנדס בזמן שהוא תלוש ונעוץ. אפלו גבוה מאה אמה, הרי זה ערוב. נתנו במגדל ואבר המפתח, הרי זה ערוב. רבי אליעזר אומר, אם אינו יודע שהמפתח במקומו, אינו ערוב:

גזירה שמא יקטום, לפי שהקנה רך הוא איכא למיגזר שמא יקטום כי שקיל ליה, אבל אילן קשה הוא וזין השמשות לשמא יעלה ויתלוש לא חיישינן, אבל קטימת קנה אידי דרכיכה ודאי מקטמא ומחייב משום קורב. אי נמי, קנה וקונדס מיחלף ליה מחובר בתלוש דקנים הרבה תלושים נעוץ ונראין כמחוזרים משום הכי איכא למיגזר שמא יקטום במחוזר ויחשוב שהוא תלוש, אבל באילן ליכא למיגזר שמא יעלה ויתלוש ויטעה לחשוב דתלוש הוא: נתנו במגדל – של עץ: ואבר המפתח הרי זה ערוב – וכגון שהמנעול קשור בחוטים וחבלים שאם לא ימצא המפתח אי אפשר לחתכן אלא בסכין, תגא קמא סבר הואיל ואפשר לפתוח על ידי שיחתוך החבלים בסכין אין כאן איסור סקילה אלא איסור שבות, דמקלקל הוא בחתיכת החבלים וכל המקלקלים פטורים, ואיסור שבות בין השמשות בשעת קניית העירוב לא גזרו בו כדאמרן, הילכך הוי עירוב, למאי מייתי סכין ויחתוך לחבלים וסקיל לעירוביה. ורבי אליעזר סבר אין כלי ניטל אלא לכוך תשמישו ואסור לטלטל הסכין כדי לחתוך החבלים, שאין תשמישו אלא לחתוך האוכלים, והואיל ואיכא תרתא, טלטול הסכין וחתיקת החבלים, אפילו לרבי דאמר כל דבר שהוא משום שבות בין השמשות לא גזרו, בכהאי גוונא מודה דגזרו. ואין הלכה כרבי אליעזר:

רע"ב – (א) נתנו באילן – העומד ברשות הרבים ויש בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יותר: למעלה מעשרה אין ערובו ערוב – דכיון דהאילן רחב ארבעה, למעלה מעשרה הוי רשות היחיד, והוא קנה שזיתתו ברשות הרבים, וכיון דאי הוי צעי למשקל עירוביה ומיכליה בשעה שהעירוב זוכה לו דהיינו בין השמשות לא מאי שקיל ליה, דמייתי מרשות היחיד לרשות הרבים, לא הוי עירוב: למטה מעשרה הרי זה ערוב – דלמטה מעשרה כרמלית היא, דכל משלשה ועד תשעה כרוחב ארבעה כרמלית היא, וכיון דאי שקיל ליה לעירוביה אין כאן אלא איסור שבות, הרי זה עירוב. ומתניתין רבי היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות – ובשעה שהעירוב זוכה לו דהיינו בין השמשות מאי שקיל ליה ונמצא הוא ועירובו במקום אחד, הלכך הוי עירוב: נתנו צור – שצכרמלית כגון שצבקעה ושצשדות ונתכוון לשבות בצקעה או בשדה, הרי זה עירוב, דצור עגמו רשות היחיד והוא קנה שזיתתו בצכרמלית ובשעה שהעירוב זוכה לו דהיינו בין השמשות מאי שקיל ליה, כרבי דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות: אפילו גבוה מאה אמה – ואין למטה רוחב ארבעה דלאו רשות היחיד הוא, ואף על גב דלמעלה רחב ארבעה דהא עירוב ע"ג מקום ארבעה בעינן: תלוש ונעוץ – הוא דהוי עירוב, אבל מחובר לא הוי עירוב, משום דכי שקיל ליה

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

(ד) נתגלגל חוץ לתחום, ונפל עליו גל, או נשרף, או תרומה ונטמאת, מפעוד יום, אינו ערוב. משחשכה, הרי זה ערוב. אם ספק, רבי מאיר ורבי יהודה אומרים, הרי זה חפור גמול. רבי יוסי (ורבי שמעון) אומרים, ספק ערוב, פשוט. אמר רבי יוסי, אבטלמוס העיד משום חמשה זקנים על ספק ערוב שפשוט:

השמטות על חזקתה של קודם לכן וטהורה היתה, אפילו הכי לא אמרינן חזקה לקולא: משחשכה הרי זה ערוב – דלאחר שקנה בין השמטות אין חוששין לו אם נאבד: הרי זה חמר גמול – דמספקא לן אי קנה ליה עירוב והכא הויא ביתו ומהכא יא לו אלפים לכל רוח והפסיד אלפים שמעבר ביתו והלאה, או שמא לא קנה עירוב ומציתו יא לו אלפים לכל רוח ולא קנה לעבר עירובו כלום. ומחמת ספק זה נאסר ללכת לאלף אלפים אמה שבין ביתו לעירוב, דממה נפשך בהגך משתרי. אבל באלפים דמעירובו ואילך, לא, דילמא לא קנה עירוב. ומציתו ואילך נמי לא, דילמא קנה עירוב. נמצא זה מושכו לכאן וזה מושכו לכאן כהאדם המנהיג חמור וגמול שהחמור הולך לפניו וזה מנהיגו והגמול מאחוריו והוא מושכו ורכיך לפנות לפניו ולאחריו: רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק הערוב כשר – דאמרינן העמד עירוב על חזקתו, וכשהניחו היה בתוך התחום והיה טהור ולא היה עליו גל, לפיכך עירובו עירוב. וכן הלכה:

רע"ב – (ז) נתגלגל חוץ לתחום אינו ערוב – הואיל ויש מציתו שהוא לן סס עד עירובו יותר מאלפים אמה, לא מצי למיזל ולמשקליה. והוא שנתגלגל שתי אמות חוץ לאלפים אמה, שכל אדם יא לו ארבע אמות ממקום עירובו שתי אמות מאל מזורחו של עירוב ושתי אמות מאל מערבו: נפל עליו גל – והוא דבעי מרא וחאינא לפנייה, דהויא מלאכה ולא שבות: תרומה ונטמאת – דהשתא לא חזיא לא לדידיה ולא לאחריו. ואיכתיך תנא לאשמועינן נתגלגל חוץ לתחום ונפל עליו גל, דאי אשמועינן נתגלגל, משום דליתיה גביה הוי וא צמקום אחד ועירובו צמקום אחר, אבל נפל עליו גל דליתיה גביה אימא להוי עירוב. ואי אשמועינן נפל עליו גל, דלא מצי שקיל לי אלא צמלאכה צמרא וחאינא, אבל נתגלגל דאפשר דנשיב זיקא ומהדר ליה לתוך התחום אימא להוי עירוב, קמשמע לן. ותנא נשרף להודיעך כוחו דרבי יוסי דאע"ג דאינו בעולם, משום ספק לא מתסר. ותנא תרומה שנטמאת להודיעך כוחו דרבי מאיר דאף על גב דיסנה בעולם ויש לומר העמידנה בין

(ה) מתנה אדם על עירובו ואומר, אם באו גוים מן המזרח, ערובי למערב. מן המערב, ערובי למזרח. אם באו מבאן ומבאן, למקום שארצה אלה. לא באו לא מבאן ולא מבאן, הריני כבני עירי. אם בא חכם מן המזרח, ערובי למזרח. מן המערב, ערובי למערב. בא לבאן ולבאן, למקום שארצה אלה. לא לבאן ולא לבאן, הריני כבני עירי. רבי יהודה אומר, אם היה אחד מהן רבו, הולך אצל רבו, ואם היו שניהם רבותיו, למקום שירצה ילך:

ארבעת אלפים אמה, ואע"ג דלא אתו עד למחר, אמרינן יא ברירה דבית השמטות קנה ליה עירובא דאידך גיסא: הריני כבני עירי – אלפים מעירי לכל רוח, ואינו כריך להשתכר כאן ולהפסיד מכאן: אם בא חכם

רע"ב – (ה) מתנה אדם על עירובו – מניח שני עירובין, אחד לסוף אלפים למזרח ביתו ואחד לסוף אלפים למערב ביתו, ואומר, אם באו גוים למזרח ורכיך אני לצרוח מפניהם יקנה לי עירובי שצמערב ויהיו לי למרצ ביתי

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

האחר דקים לן בגויה דבשעת קניית עירוב
בין השמשות דעתיה דלקני ליה ההוא עירוב
דלכד רביה. ואין הלכה כר' יהודה, דזימנין
דניחא ליה לאינש בחבריה טפי מרביה:

למזרח – חוץ לתחום עירי, ורובה אני ללמוד
מפיו ועכשיו איני יודע לאיזה כד יבוא ולמחר
אשמע מצני אדם הבאים משם לכאן על ידי
עירוב: רבי יהודה אומר – אם באו מכאן
ומכאן ואחד מהם רבו, ילך אלל רבו ולא אלל

(ו) רבי אליעזר אומר, יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה ובין מלאחריה,
מערב אדם שני ערובין ואומר, ערובי הראשון למזרח, והשני למערב.
הראשון למערב, והשני למזרח. ערובי הראשון, והשני בבני עירי. ערובי
השני, והראשון בבני עירי. וחכמים אומרים, מערב לרוח אחת, או אינו
מערב כל עקר. או מערב לשני ימים, או אינו מערב כל עקר. ביצד יעשה,
מוליכו בראשון, ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו. בשני מחשיך עליו ואוכלו.
ונמצא משתפר בהליכתו ומשתפר בערובו. נאכל בראשון, ערובו לראשון
ואינו ערוב לשני. אומר להם רבי אליעזר, מודים אתם לי שהן שתי קדשות:

טוב, או מערב כמו ליום אחד או אינו מערב
כל עיקר. דספיקא להו לרבנן שבת ויום טוב
אי כיומא אריכא דמי אי לא, ועבדי הכא
לחומרא דאין יכול לערב לשתי רוחות,
דילמא חדא קדושה היא. יהכא לחומרא
דאמרי לקמן נאכל בראשון אין עירוב לשני,
דלמא שתי קדושות הן ולא כיומא אריכא
דמי: מוליכו – השליח ערב יום טוב שלפני
שבת, ומחשיך עליו עד שיקנה העירוב:
ונוטלו ובא לו – שמא יאבד ושוב אין לו
עירוב לשני, כדקתני נאכל אירובו בראשון
עירוב לראשון ואין עירוב לשני: ובשני –
חוזר ומוליכו בשני. דקיימא לן, המערב צפת
בראשון ורובה לערב צפת בשני, כריך שיערב
באותו עירוב עצמו שקרא עליו שם מאתמול,
ועתה שותק. אבל לא צפת אחרת, דבעי
למקרי עליה השתא שם עירוב והוי מכין
מיום טוב לשבת: נמצא משתפר בהליכתו –
כלומר קונה לו הליכה ליום מחר: ומשתפר
בערובו – שאוכלו. ויום טוב אחר השבת ללא
אפשר בהכי, מוליכו בראשון ואינו אוכלו,
וחוזר והולך שם בשני לראות אם קיים
העירוב מחשיך עליו, ואם רובה יאכלנו אחרי
כן: מודים אתם לי שהן שתי קדושות –
דאמריהו נאכל עירוב בראשון אין עירוב
לשני, ואי חדא קדושה נינהו הוה ליה כחד

רע"ב – (ו) מערב אדם שני עירובין – אם
היה כריך לילך יום ראשון לכאן ויום שני
לכאן יכול לערב למזרח ולמערב ערב יום
הראשון ואומר עירובי של מזרח יקנה לי
היום לכורך מחר ועירובי של מערב יקנה לי
בין השמשות דלמחר לכורך יום שני. דקסבר
רבי אליעזר שבת ויום טוב לאו כחד יומא
אריכא נינהו אלל שתי קדושות הן ובין
השמשות דקמא לדידיה הוא דקני ולא ליום
שני: עירובי בראשון ובשני כבני עירי –
כלומר ואם לא היה כריך לילך אלל ביום
ראשון ובשני אין כריך לזוז ממקומו ואינו
רובה להפסיד לא אלפים של תחומו מכאן
ולא אלפים של תחומו מכאן, יערב עירוב
אחד ללא שהוא רובה לילך בו ביום ראשון
ואומר עירובי זה יקנה לי לכורך מחר, ובשני
הריני כבני עירי שלל עירבו. או אם היה
כריך לילך בשני ולא בראשון יאמר עירוב זה
יקנה לי בין השמשות של מחר, ובראשון
איהו כבני עירי: או מערב לשני הימים –
היינו לרוח אחת דאמרי לעיל. והא תו למה
לי, אלל הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר,
אי אתה מודה ליום אחד דאו מערב לרוח
אחת או אינו מערב כל עיקר, שאינו יכול
לומר חזי יום עירובי למזרח וחזי יום עירובי
למערב. לשני הימים נמי, דהיינו לשבת ויום

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

והכא לחומרך כלאמרון, משום דמספקא ליה. והלכה כרבי אליעזר דקצת ויום טוב שתי קדושות הן:

(ו) רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, רֵאשִׁתְּהוּן שְׁהִיָּה יָרֵא שְׁמָא תַתְּעֵבֵר, מְעַרְבֵי אָדָם שְׁנֵי עֶרְוֵבִין וְאֹמֵר, עֶרְוֵבֵי בְּרֵאשִׁוֹן לְמִזְרַח וּבְשְׁנֵי לְמַעְרָב, בְּרֵאשִׁוֹן לְמַעְרָב וּבְשְׁנֵי לְמִזְרַח. עֶרְוֵבֵי בְּרֵאשִׁוֹן, וּבְשְׁנֵי כַּבְּנֵי עִירֵי. וְלֹא הוּדוּ לוֹ חֻקִּים:

בית דין את יום ל' או יום ל"א ואחד מהם חול, אלא משום דשמא ברא עדים מן המנחה ולמעלה, שנוהגין אותו היום קודם ולמחר קודם ותרווייהו קדושה אחת. אבל בשאר ימים טובים של גלויות ללא חתקון אלא מספיקא ללא ידעינן מתי קידשו בית דין הגדול את החודש מודים חכמים לרבי יהודה דשתי קדושות הן. וחכמים האמורים כאן הוא ר' יוסי:

(ח) וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִתְּנָה אָדָם עַל הַפְּלִפְלָה בְּיוֹם טוֹב רֵאשִׁוֹן וְאֹכְלָהּ בְּשְׁנֵי. וְכֵן בִּיצֵה שְׁנוּלְדָה בְּרֵאשִׁוֹן, תֹּאכַל בְּשְׁנֵי. וְלֹא הוּדוּ לוֹ חֻקִּים:

בהם תרומה. ודוקא בשני ימים טובים של ראש השנה כדפרישית לעיל: וכן ביצה שנוולדה בראשון – של ראש השנה: תאכל בשני – דאם הראשון קודם השני חול וביצה שנוולדה ביו"ט מותרת בחול דאין הכנה לחול. ואם הראשון חול והשני קודם נמצא שחול מכין ליום טוב ושפיר דמי: ולא הודו לו חכמים – בשני ימים טובים של ראש השנה בלבד, דקדושה אחת הן. אבל בשני ימים טובים של גלויות מודים לו:

(ט) רַבִּי דוֹסָא בֶּן הֶרְפִּיָּס אֹמֵר, הָעוֹבֵר לְפָנֵי הַתְּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשִׁתְּהוּן אֹמֵר, הַחֲלִינֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת יוֹם רֵאשִׁתְּהוּן הַיּוֹם אִם לְמַחֵר. וְלְמַחֵר הוּא אֹמֵר, אִם הַיּוֹם אִם אָמֵשׁ. וְלֹא הוּדוּ לוֹ חֻקִּים:

מחר: ולא הודו לו חכמים – לא להזכיר של ראש חודש השנה ולא להתנות את היום אם מחר. אלא אומר והחלינו סתמא בשני הימים ואינו מזכיר של ראש חודש כל עיקר. והלכה כחכמים:

יומא אריכתא ויקנה בין השמשות של ראשון לשניהם. וכיון דשתי קדושות נינהו יכול לערב נמי לשתי רוחות. ורבנן אזלי הכא לחומרך

רע"ב – (ז) שמא תתעבר – שמא יעשו בית דין הגדול אלו מעובר והיו שני ימים טובים, יום ל' של אלו ויום ל"א, והוא כריך לילך בראשון ללא אחד ובשני ללא אחר: מערב שני עירובין – ומניחן בערב יום טוב זה לכאן וזה לכאן ואומר וכו': ולא הודו לו חכמים – דקסברי קדושה אחת הן. והלכה כחכמים בשני ימים טובים של ראש השנה. ללא משום ספיקא בלבד חתקון, שמא קדשו

רע"ב – (ח) מתנה אדם על הכלכלה – סל שיש בו פירות טובים, מתנה עליו ביום טוב ראשון של ראש השנה ואומר אם היום חול תהא זו תרומה על אלו ואם היום קודם חין בדברי כלום. שאין מגביהין תרומה ביום טוב. ולמחר הוא אומר אם אתמול קודם והיום חול תהא זו שאמרת אתמול תרומה על אלו ואם היום קודם ואתמול חול כבר היא תרומה. ואוכל כלכלה המתוקנת ומשייר התרומה: ולא הודו לו חכמים – הוא ר' יוסי דאמרון דסבר קדושה אחת הן ואין מגביהים

רע"ב – (ט) והחלינו – זרזנו והחלינו כח, כמו נחלץ חושים (במדבר לב) פירוש אחר, החלינו ומלטנו, כמו חלכני ה' מאדם רע (תהלים קמ): אם היום אם מחר – אם היום הוא החלינו היום, ואם מחר הוא החלינו

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

גמרא – עירובין דף לט' ע"ב מ' ע"א

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא דאתציד ביום טוב ראשון של גלויות ואשתחית ביום טוב שני רב נחמן ורב חסדא אכלו רב ששת לא אכל. מאן דאכל סבר הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומאן דלא אכל סבר כל דאתי לבי ריש גלותא אדעתא דכולהו רבנן אתי. ההוא ליפתא דאתי למחוזא נפק רבא חזיא דכמישא שרא רבא למיזבן מיניה אמר הא ודאי מאתמול נעקרה מאי אמרת מחוץ לתחום אתיא הבא בשביל ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר וכל שכן האי דאדעתא דנכרים אתא כיון דחזא דקא מפשי ומייתי להו אסר להו: הנהו בני גננא דגזו להו אסא ביום טוב שני לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי ביה לאלתר אמר ליה רבא בר תחליפא לרבינא ליסר להו מר מפני שאינן בני תורה מתקיף לה רב שמעיה טעמא דאינן בני תורה הא בני תורה שרי והא בעינן בכדי שיעשו אזלו שיילווה לרבא אמר להו בעינן בכדי שיעשו:

רש"י על הגמרא

בר טביא – רבי: רב נחמן ורב חסדא אכלו – ממה נפשך אי אתמול חול הכי מותר ואי אתמול קודש היום חול והכי המתנגנו בכדי שיעשה: לא אכל – משום דקא סבר קדושה אחת היא: דקא מפשי – נכרים ואייתי, אמר הני ודאי אדעתא דישראל מפשי ואייתו, ואסר להו: בני גננא – קושרי כילות לחתנים, ונותנים קס הדס: לפי שאינן בני תורה – ואתו לזלזולי ביום טוב שני:

זוהר – תזריע דף מד' ע"ב

תא חזי, בשעתא דאתפגש (ס"א דאתתקנת) לגבי אדם, קודשא בריך הוא בריך לון, הדיא הוא דכתיב, (בראשית א) ויברך אותם אלהים. פתון דמברך לכלה בשבע ברכות. מפאן אוליפנא, חתן וכלה, פיון דאתברכו בשבע ברכות אתדבוקו פתרא, פדוגמא דלעילא: ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו דאחרא, הא פגים זווגא, דהא זווגא דפגסת ישראל, ביה בקודשא בריך הוא בלחודוי, בזמנא דאיהו ברחמי, ובזמנא דאיהו בדינא. תא חזי, מאן דמתחבר באנתו דאחרא, כאילו משקר ביה בקודשא בריך הוא ובפגסת ישראל, ועל דא קודשא בריך הוא לא מכפר ליה בתשובה, ותשובה תליא עד דיסתלק מעלמא, הדיא הוא דכתיב, (ישעיה כב) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו. ואימתי, בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא, ואית ליה לקבלא עונשא:

חק לישראל – פרשת תזריע יום ב'

רבי אלעזר אומר, מאן דמטיקור בכנסת ישראל, לא יתקבל בתשובה, עד דיתידן בדינא דגיהנם. כל שכן, מאן דמטיקור בכנסת ישראל ובקודשא בריה הוא. וכל שכן אי אטרח ליה לקודשא בריה הוא למעבר דיוקנא דממזר באנתו דאחרא, ואכחיש פומבי דמלכא:

רבי חייא פתח ואמר, (משלי כח) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, דא קודשא בריה הוא. אמו, דא כנסת ישראל. מאי גוזל. כמה דאת אמר, (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם. ומאן איהו, מאן דחמיד אתתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה:

תמן תנינן, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל לקודשא בריה הוא וכנסת ישראל, דכתיב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל דא, איהו אינתו. מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואף על גב, דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה, כאלו גוזל קודשא בריה הוא וכנסת ישראל. מאי טעמא, בגין דזווגא דלהון, בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כה, מאן דיתדבק באנתו דאחרא, דקאים כגוונא דלעילא, בזווגא דז' ברכות, על אחת כמה וכמה. (משלי כח) חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם, כמה דאוקמוהו, ואמר אין פשע דאמר הא פנויה היא, אמאי אסור. בגין דא גוזל אביו ואמו הוי. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כל שכן מאן דחמיד לאנתו דחבריה לאתדבקא (ס"א ואתדבק בח) ביה, (דף מ"ה ע"א) דפגים יתיר. ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא, ופגים לתתא, ופגים לנפשיה, דכתיב משחית, וכתיב, (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה:

הלכה – הרמב"ם מעשה הקרבנות פרק ג'

(ט) חמשה שהביאו זבח אחד כולן סומכין עליו זה אחר זה לא שייסמכו כולן בבת אחת מי שמת והניח קרבנו עולה או שלמים הרי יורשו מביאו וסומך עליו ומביא נסכיו:

(י) אין סמיכה בקרבנות הצבור חוץ משתי סמיכות על שעיר המשתלח ועל פר העלם דבר ושלושה מן הסנהדרין סומכין עליו ודבר זה הלכה מפי משה רבינו שאין בצבור אלא שתי סמיכות:

(יא) אין סומכין אלא בעזרה סמך חוץ לעזרה חוזר וסומך מבפנים ואם היה בעל הקרבן עומד בחוץ והכניס ידו לפנים וסמך סמיכתו כשירה והוא שייסמוך בכל כחו ואין סומך אלא טהור ואם סמך הטמא סמך:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.